Lausunto 16.11.2020
Dnro: H2450/01.02.01/2020

Valvontaosasto
Analyysi ja tiedustelu
Analyysiyksikkö
ATI.analyysiyksikko@tulli.fi

Eduskunta / Hallintovaliokunta
Sähköpostitse: HaV@eduskunta.fi

Asia: Tullin lausunto asiassa: U 51/2020 vp - Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta EU:n petostentorjuntaohjelman perustamiseksi kaudelle 2021-2027 (EU:n petostentorjuntaohjelma)

Lausunto:

Tulli kiittää valiokunnan varaamasta tilaisuudesta saada antaa lausuntonsa asiassa. Tulli kannattaa Euroopan komission ehdotusta perustaa kaudelle 2021-2027 EU:n petostentorjuntaohjelma, jonka avulla on tarkoitus tukea EU:n taloudellisten etujen suojaamista ja tulliviranomaisten keskinäistä hallinnollista avunantoa. Tullin toiminnan kannalta keskeiset osat ehdotuksessa EU:n petostentorjuntaohjelmaksi liittyvät petostentorjunnan puitteissa tehtävässä tiedonvaihdossa käytettävän AFIS-tietojärjestelmän toiminnan turvaamiseen ja jatkokehittämiseen sekä rahoitusohjelmaan, joka olisi jatkoa komission nykyiselle Hercules III –ohjelmalle. Tullin näkökulmasta kyseinen monivuotinen ohjelma ja siihen liittyvä rahoituskehys loisivat jatkuvuutta ohjelman puitteissa toteutettaville komission ja jäsenmaiden yhteisille toimille ja siten edistäisivät EU-maiden tulliviranomaisten edellytyksiä torjua tehokkaasti Tullin valvontasektoriin kuuluvaa petosrikollisuutta, joka uhkaa EU:n ja sen jäsenmaiden taloudellisia etuja ja vääristää yritysten välistä kilpailua.

Tiivis kansainvälinen viranomaisyhteistyö sekä siihen liittyvä, tietoturvallisesti toteutettava tiedonvaihto ovat keskeisiä edellytyksiä sille, että Tulli pystyy tehokkaasti torjumaan valtioiden rajat ylittävään tavarakauppaan ja -liikenteeseen liittyvää rikollisuutta ja väärinkäytöksiä. Yhteisön omiin varoihin kohdistuvien tullipetosten, kuten polkumyyntitullien kiertämisen, tehokas torjuminen edellyttää tiivistä jäsenmaiden tulliviranomaisten ja OLAFin välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Tuloksellisen yhteistyön yhtenä keskeisenä mahdollistajana ovat toimivat EU-tason työvälineet ja tietojärjestelmät. OLAFin hallinnoima AFIS-järjestelmä ja sen puitteissa toimivat eri sovellukset kuuluvat niihin keskeisiin tietojärjestelmiin, joita Tulli käyttää säännöllisesti petostentorjuntaan liittyvässä tiedonvaihdossa muiden jäsenmaiden tulliviranomaisten sekä komission alaisten toimijoiden kanssa. OLAFin ja jäsenmaiden yhteistyönä kehitetyt AFIS-järjestelmän sovellukset ja analyysityökalut sekä järjestelmän puitteissa toimiva suojattu sähköposti ovatkin jo osoittaneet hyödyllisyytensä Tullin harjoittamassa analyysi- ja tarkastustyössä, ja Tulli tukee osaltaan AFIS-järjestelmän ja siihen sisältyvien sovellusten jatkokehittämistä. Myös Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin on todennut erityiskertomuksessaan (nro 19/2017) AFIS-järjestelmän työvälineet tehokkaiksi välineiksi sellaisten petostapausten tunnistamisessa, jotka liittyvät tullattavien tuotteiden väärin ilmoitettuun alkuperään (mm. polkumyyntitullit) sekä tuotteiden aliarvostuksiin ja -laskutuksiin.

Lausunto 16.11.2020
Dnro: H2450/01.02.01/2020

Valvontaosasto
Analyysi ja tiedustelu
Analyysiyksikkö
ATI.analyysiyksikko@tulli.fi

EU:n petostentorjuntaohjelmaan sisällytettäviksi ehdotettu rahoitusosio antaisi Tullille mahdollisuuden hakea rahoitusta mm. sellaisiin uuteen valvontateknologiaan kohdistuviin investointeihin, joiden toteuttaminen ei ole mahdollista Tullin normaalien toimintamenojen puitteissa. Ohjelmaehdotuksessa mainittu EU-rahoituksen haku- ja raportointiprosessien keventäminen ja suoraviivaistaminen on Tullin näkökulmasta tervetullut kehityssuuntaus. Samalla olisi tärkeää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että rahoituksen hakemista koskevat ohjeistukset olisivat mahdollisimman selkeitä. Ohjeista tulisi käydä selvästi ilmi rahoitushakemukseen sisällytettävät asiat sekä hakemuksen vaadittavat liiteasiakirjat. Rahoitushakemusten arvioinnin tulisi myös perustua puhtaasti näihin rahoituksen hakuohjeissa yksilöityihin tietoihin. Eri rahoitusvälineiden välisten synergiaetujen entistä parempi huomioiminen on niin ikään Tullin näkökulmasta kannatettava suuntaus. Tähän liittyen Tulli näkee erityisen tärkeänä ohjelmaehdotuksen kohdassa 13 mainitun tarpeen määrittää mahdollisimman selkeästi petostentorjuntaohjelman puitteissa tapahtuvan rahoituksen ja tullivalvontalaitteiden hankintaa koskevan unionin rahoitusvälineen (CCEI, Customs Control Equipment Instrument) väliset rajaukset ja mahdolliset synergiamahdollisuudet. Ohjeistuksista tulisi siis selkeästi käydä ilmi se, millaisiin valvontalaitteisiin liittyviin investointeihin ja kustannuksiin on mahdollista hakea rahoitusta petostentorjuntaohjelmaan sisältyvän rahoitusvälineen kautta ja millaisiin puolestaan CCEI-rahoitusvälineen kautta.

Komission Hercules-ohjelmat ovat olleet Tullille vuosien varrella merkittävä ulkoisen rahoituksen lähde, joka on mahdollistanut mm. investointeja tullivalvonnassa käytettäviin läpivalaisulaitteistoihin. Nykyisen ohjelmakauden aikana komission Hercules III –rahoituksella on rahoitettu myös komission ja jäsenmaiden tulliviranomaisten pilottiprojektia, jonka tarkoituksena on kehittää erilaisten data-analyysimenetelmien hyödyntämistä Tullin valvontasektorilla tapahtuvassa petostentorjunnassa. Tulli on osallistunut aktiivisesti kyseisen pilottiprojektin ja sen puitteissa toimivien, eri aihealueisiin keskittyvien alatyöryhmien toimintaan ja kehitystyöhön yhteistyössä komission sekä muiden jäsenmaiden tulliviranomaisten kanssa. Käytettävissä olevan tiedon määrän jatkuva kasvu yhdistettynä viranomaisten henkilöresurssien rajallisuuteen edellyttää Tullin valvontaresurssien yhä riskiperusteisempaa kohdentamista ja riskien tunnistamista laajoista tietomassoista. Lähitulevaisuudessa tapahtuvat sääntelyn ja toimintaympäristön muutokset, kuten maahantuonnin arvonlisäveron kantorajan poistuminen ja BREXIT-siirtymäkauden loppuminen tulevat osaltaan lisäämään merkittävästi tullausilmoitusten määriä. Erilaisten data-analyysimenetelmien kehittäminen ja tehokas hyödyntäminen ovatkin tulevaisuudessa entistä keskeisemmässä osassa Tullin pyrkiessä vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin. EU:n tulliliiton ja sen jäsenvaltioiden tulliviranomaisten analyysikyvykkyyksien kehittäminen ja erityisesti data-analyysimenetelmien entistä parempi saatavuus ja tehokkaampi hyödyntäminen on nostettu keskeiseksi tavoitteeksi myös syyskuussa 2020 julkaistussa komission toimintasuunnitelmassa EU:n tulliliiton kehittämiseksi (COM(2020) 581 final). Voidaankin katsoa, että nyt lausuttavana oleva ehdotus EU:n petostentorjuntaohjelmaksi ja komission tuore toimintasuunnitelma tulliliiton kehittämiseksi tukevat hyvin toisiaan painottaessaan tulliviranomaisten analyysikyvykkyyksien kehittämistä keskeisenä toimena pyrittäessä suojaamaan EU:n ja sen jäsenmaiden taloudellisten etuja niihin kohdistuvilta petoksilta ja väärinkäytöksiltä.